Minister Edukacji

DWST-WPZN.055.51.2025.EW

Warszawa, 28 listopada 2025 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie nr BPS/043-44-1162/25

Szanowna Pani Marszałek,

składam na Pani ręce odpowiedź na oświadczenie Senatora RP Pana Aleksandra Szweda złożone na 44. posiedzeniu Senatu RP w dniu 29 października 2025 r. w sprawie rozliczania godzin ponadwymiarowych nauczycieli.

Szanowny Panie Senatorze,

ustawą z dnia 25 lipca 2025 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1160) w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm.) zostały wprowadzone nowe regulacje w zakresie prawa nauczycieli do wynagrodzenia za pracę w godzinach ponadwymiarowych. Przepisy te weszły w życie z dniem 1 września 2025 r. Powyższe kwestie zostały uregulowane w odpowiedzi na postulaty zgłaszane w ramach prac Zespołu do spraw pragmatyki zawodowej nauczycieli dotyczące konieczności uregulowania kwestii wynagradzania nauczycieli za godziny ponadwymiarowe w jednolity sposób dla wszystkich nauczycieli szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Ustawa – Karta Nauczyciela w brzmieniu sprzed nowelizacji nie regulowała bowiem dostatecznie kwestii wynagradzania nauczycieli za godziny ponadwymiarowe, a w szczególności nie regulowała prawa nauczycieli do wynagrodzenia za przydzielone w ramach godzin ponadwymiarowych, ale niezrealizowane zajęcia. Wobec braku kompletnego uregulowania tej materii w przepisach ustawy – Karta Nauczyciela, prawo nauczycieli do wynagrodzenia za przydzielone, lecz niezrealizowane godziny zajęć ponadwymiarowych, należało ustalać na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy

telefon: + 48 22 34 74 100
adres email: sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
gov.pl/edukacja

al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

(Dz. U. z 2025 r. poz. 277, z późn. zm.) stosowanych na podstawie odesłania zawartego w art. 91c ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, co jednak powodowało w praktyce rozbieżności interpretacyjne.
Zgodnie z art. 80 Kodeksu pracy wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną. Za czas niewykonywania pracy pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia tylko wówczas, gdy przepisy prawa pracy tak stanowią. W doktrynie przyjmuje się, że regulacja przewidziana w art. 80 Kodeksu pracy ma zastosowanie do wszystkich składników wynagrodzenia, jakie pracownik otrzymuje. Prawo do wszystkich składników wynagrodzenia przewidzianych w regulacjach płacowych pracownik ma więc wyłącznie w przypadku wykonania pracy. W przypadku niewykonania pracy pracownik nie ma prawa do żadnego składnika wynagrodzenia, chyba że przepisy prawa pracy, tj. regulacje zawarte w aktach prawnych, o których mowa w art. 9 § 1 Kodeksu pracy, przewidują, że pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia pomimo niewykonywania pracy.
Wyjątek od zasady wynagradzania pracownika za wykonaną pracę przewidziano m.in. w art. 81 § 1 Kodeksu pracy. Zgodnie z tym przepisem, pracownikowi za czas niewykonywania pracy, jeżeli był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszeregowania, określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania - 60% wynagrodzenia.
W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono jednak pogląd, że w przypadku nauczyciela, wynagrodzenie gwarancyjne, o którym mowa w art. 81 § 1 Kodeksu pracy, nie obejmuje wynagrodzenia za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe. W wyroku z dnia 2 lutego 2010 r., II PK 186/09 (LEX nr 611409), Sąd Najwyższy orzekł, że „Przewidziane w planie organizacyjnym szkoły dla konkretnego nauczyciela godziny ponadwymiarowe nie mają charakteru gwarancyjnego w tym znaczeniu, że uprawniają nauczyciela do otrzymania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe w każdej sytuacji, nawet wówczas, gdy nauczyciel ich nie odbył (nie przeprowadził ponadwymiarowych zajęć). Wynagrodzenie przysługuje co do zasady za pracę wykonaną. Za czas niewykonywania pracy pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia tylko wówczas, gdy przepisy prawa pracy tak stanowią (art. 80 k.p.)". Jednocześnie w cyt. wyroku Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że „Przy ustalaniu wynagrodzenia należnego nauczycielowi za czas niewykonywania pracy, kiedy był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, związanych z odmową dopuszczenia go do pracy, nie podlegają uwzględnieniu składniki wynagrodzenia w postaci wynagrodzenia za pracę w godzinach ponadwymiarowych oraz dodatku za uciążliwe warunki pracy."

Należy ponadto wyjaśnić, że zgodnie z art. 42 ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela nauczyciel otrzymuje wynagrodzenie nie tylko za realizację zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w ramach pensum dydaktycznego, lecz za realizację wszystkich zajęć i czynności w ramach 40-godzinnego tygodnia pracy, w tym również innych zajęć i czynności wynikających z zadań statutowych szkoły, zajęć i czynności związanych z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym. W przypadku przydzielenia nauczycielowi godzin ponadwymiarowych, nauczyciel również realizuje je w ramach 40-godzinnego tygodnia pracy. W związku z większym obciążeniem nauczyciela zadaniami dydaktycznymi, wychowawczymi lub opiekuńczymi w ramach 40-godzinnego tygodnia pracy, wynikającymi z realizacji godzin

ponadwymiarowych, nauczyciel otrzymuje jednak dodatkowo wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe.

Mając na uwadze, że wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe stanowi dodatkowe wynagrodzenie przysługujące w związku z realizacją większej liczby obowiązków w ramach 40-godzinnego tygodnia pracy, w art. 35 ust. 3d ustawy – Karta Nauczyciela w odniesieniu do tego wynagrodzenia, przyjęto ogólną zasadę prawa pracy wiążącą prawo do wynagrodzenia z wykonaną pracą, z dwoma wyjątkami związanymi ze specyfiką pracy nauczyciela oraz organizacją pracy szkoły, co jest korzystniejsze dla nauczycieli niż stosowane dotychczas regulacje Kodeksu pracy. Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe przyznano bowiem również w przypadku, gdy:

1) nauczyciel zamiast przydzielonych godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych zrealizował w tym samym dniu przydzielone godziny zajęć opiekuńczych lub wychowawczych uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2;
2) niezrealizowanie przez nauczyciela przydzielonych godzin zajęć indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 20 ustawy – Prawo oświatowe, nastąpiło z przyczyn niedotyczących nauczyciela, a nauczyciel był gotów do realizacji tych zajęć.

Z uwagi jednak na fakt, że obowiązujące do dnia 31 sierpnia 2025 r. regulacje w zakresie prawa nauczycieli do wynagrodzenia za niezrealizowane zajęcia ponadwymiarowe powodowały rozbieżności interpretacyjne w odniesieniu do indywidualnych stanów faktycznych, wejście w życie nowych regulacji w zakresie prawa nauczycieli do wynagrodzenia za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe spotkało się z negatywną reakcją nauczycieli tych szkół, które dotychczas wypłacały wynagrodzenie za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe również w jeszcze innych przypadkach, niż wymienione w art. 35 ust. 3e ustawy – Karta Nauczyciela. W związku z licznymi apelami nauczycieli o rozszerzenie przypadków, w których nauczyciele zachowają prawo do wynagrodzenia za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe, wychodząc naprzeciw postulatom nauczycieli, w dniu 21 listopada 2025 r. Sejm RP uchwalił ustawę o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela, która przewiduje, iż wynagrodzenie za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe będzie przysługiwało nauczycielowi w każdym przypadku, gdy niezrealizowanie przez nauczyciela zajęć przydzielonych mu w ramach godzin ponadwymiarowych nastąpiło z przyczyn niedotyczących nauczyciela, a nauczyciel był gotów do realizacji tych zajęć. Ustawa ta została przyjęta przez Senat RP bez poprawek i oczekuje na podpis Prezydenta. Według regulacji przewidzianych w niniejszej ustawie, nauczyciele otrzymają wynagrodzenie za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe w różnych przypadkach nieodbycia zajęć z przyczyn leżących po stronie szkoły, a nie nauczyciela, np. z powodu nieobecności ucznia (uczniów) na zajęciach, wyjazdu klasy na wycieczkę, wyjścia klasy na wydarzenie poza szkołą, itp. Warunkiem zachowania przez nauczyciela prawa do wynagrodzenia za niezrealizowane w ramach godzin ponadwymiarowych zajęcia będzie pozostawanie przez nauczyciela w tym czasie w gotowości do realizacji tych zajęć. Zgodnie z ww. ustawą, wynagrodzenie za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe w okresie od dnia 1 września 2025 r. do dnia

31 grudnia 2025 r., za które nauczyciele nie otrzymali wynagrodzenia, gdyż nie przysługiwało im ono na podstawie art. 35 ust. 3e ustawy – Karta Nauczyciela, w dotychczasowym brzmieniu, będzie wypłacane do dnia 6 lutego 2026 r.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Henryk Kiepura
Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/